082031

Hamidiye Alayları

2303 FENZ, Hendrik. Die Hamidiye-Milizen: Grenzland außer Kontrolle. *Strukturelle Zwänge - Persönliche Freiheiten. Osmanen, Türken, Muslime: Reflexionen zu gesellschaftlichen Umbrüchen. Gedenkband zu Ehren Petra Kapperts.* Hrsg. Hendrik Fenz. Berlin & New York: De Gruyter, 2009, (Studien zur Geschichte und Kultur des islamischen Orients, 21), pp.105-126. [Sultan Abdulhamid II 's imperial guard.]

BASIM TARİHİNDEN SONRA GELEN DOKÜMAN

H. Abdülhamid

S.Selçuk Günay; "Hamidiye Hafif Süvari Alayları (1890-1918)", 1983, 83 s.
Danışman: Prof.Dr. M.Fahrettin Kırzıoğlu.

Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tarih Anabilim Dalı
Doktora... Tezi.

10 HAZİRAN 1996

219505

22 Subat 2014

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

The Margins of Empire

Kurdish Militias in the Ottoman Tribal Zone

Janet Klein

Hamidiye Alayları
(082091)

★

Türkiye Diyanet Vakfı
İslam Araştırmaları Merkezi
Kütüphanesi
Dem. No: 219505
Tas. No: 956.0743
KLE.m

STANFORD UNIVERSITY PRESS
STANFORD, CALIFORNIA
2011

22 Şubat 2014
MADDE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKÜMAN

As is so often the case in the "tribal zone," the battles of empire are continually refought across the pages of military histories; the wars that military brokers prosecute in their shadows go largely untold.

—Lawrence Bragge, Ulrike Claas, and Paul Roscoe, "On the Edge of Empire"

Janet Klein, The Margins of Empire, Stanford 2011
ISAM DN - 219505

Hamidiye Alayları (08 2091)

The Hamidiye Light Cavalry in the Ottoman Tribal Zone

★

Early in the spring of 1891, while heavy snows still blanketed their mountainous homeland, a group of influential Kurdish chieftains departed on a lengthy journey to the capital of the Ottoman Empire, whose borderlands they inhabited. It would be the longest voyage they had ever undertaken, through which they would blaze a trail for others. Used to a level of respect and deference accorded to them by their tribesmen and clients, the pomp and ceremony with which they were received in Istanbul was, however, a new experience. Dressed in special robes adorned with gold brocade befitting an audience with the sultan and caliph of the empire, these chiefs made their formal act of submission to His Imperial Majesty. In return they received decorations and the highest of distinctions during ceremonies that were at once solemn and festive, which were held in their honor.[1] Having prepared for this moment for weeks, it was the crown jewel in their long journey. They would stay in the capital for another two months, basking in the glory of their newly accorded honors, and would return to their distant homelands changed men.

Those who monitored these events, however, were very concerned. The British military attaché to the Ottoman Empire remarked that there was "general consensus of opinion native and foreign that a very large organisation with little or no modern discipline and with very shadowy government control is not likely to give good results and might lead to unpleasant incidents."[2] Soon, protests flowed from the pens of Ottomans and foreign observers alike over the activities and indeed the existence of these special Kurdish tribal cavalry units—the Hamidiye, named after

D995

Türkiye Diyanet Vakfı
Kütüphanesi
İslâm Araştırmaları Merkezi

Bulgaristan D21075
Balkan Savaşı - 020244
Hamidiye Alayları - 082031

23 Mayıs 2015

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

ISSN 0324 – 1654

ÉTUDES BALKANIQUES

Sofia · 2013 · XLIX • 2

ACADÉMIE BULGARE DES SCIENCES
INSTITUT D'ÉTUDES BALKANIQUES & CENTRE DE THRACOLOGIE

Svetlozar ELDAROV, On the Balkan Wars : a European Perspective 5

Sommaire

Svetlozar ELDAROV, Bisser PETROV, Institutionalizing memory: 100 years Balkan Wars studies in Bulgaria 7

Naum KAYCHEV. Notes on Some Contemporary Trends in Serbian and Greek Historiography of the First Balkan War 37

Yura KONSTANTINOVA. The Race for Salonica 44

Spyridon G. PLOUMIDIS, From the Old to the New Greater Greece: The bellicose evolution of the Greek Great Idea in 1912 – 1913 68

Eyal GINIO, Shaping a Symbol of Success in Times of Catastrophe: The Hamidiye Battleship during the Balkan Wars 91

Todor PETROV. Commemorative Decorations for the First Balkan War 1912 – 1913 109

Petar KARDJILOV. The First Balkan War and the Cinematographer 122

Comptes rendus

Igor Despot. *The Balkan Wars in the Eyes of the Warring Parties. Perceptions and Interpretations* (Svetlozar ELDAROV) 150

Notices bibliographiques

Témoignages lazaristes sur la guerre balkanique, réunis et publiés par Rinaldo Marmara. Istanbul, Les éditions ISIS, 2011. 118 p. (Raïa ZAÏMOVA) 155

Ottoman Diplomatic Documents on the Origins of World War One. VII. The Balkan Wars 1912 – 1913 (Svetlozar ELDAROV) 160

DN: 171449

Edit. İbrahim Özcoşar, Hüseyin H. Güneş

I.ULUSLARARASI MARDİN TARİHİ SEMPOZYUMU Bildiriler, İstanbul 2006

23 TEM 2008

HAMİDİYE ALAYLARI VE MARDİN

Veysel GÜRHAN*

GİRİŞ:

19. yüzyılda, Fransız İhtilali ile birlikte tüm dünyaya yayılan ulusçuluk hareketleri, Avrupalı devletlerin yanı sıra Osmanlı İmparatorluğu'nu da etkisi altına almıştır. Osmanlı Devleti'nin batı bölgelerindeki gayrimüslimlerin ulusçuluk hareketlerine girişmelerinden sonra, o bölgedeki Müslüman unsurlar da ayrılıkçılık hareketine katılmış ve bu durum Osmanlı Devleti'nin geleceğini düşünen kişileri farklı arayışların içerisine itmişti.[1]

Batı bölgelerindeki bu ayrılıkçı hareketlerin kısa zaman sonra doğu bölgelerine de yansıyacağı beklenilen bir sonuçtu. Nitekim doğuda bu tür bir ayrılıkçı hareket için en uygun millet Ermeniler gözükmekteydi. Zaten bunun hazırlıkları, özellikle Rusya ve Fransa tarafından uzun zamandan beri yapılmaktaydı. "Şark Vilayetleri" olarak anılan altı vilayet, Ermeni vatanıymış gibi yansıtılıyor ve Ermeni gençler bağımsızlık çalışmaları için, Erivan'da gerilla eğitimi alıyorlardı. Bu gerillaların geri dönüşü ise kanlı oluyor, bölgede terör ve katliamlar bir türlü son bulmuyordu. Ermenilerin 1878'de düzenlenen Berlin Konferansı'nda Ermenistan için büyük çabalar sarf etmeleri ve bu çabaların batılı devletler tarafından olumlu karşılanması,[2] Ermeni milislerin terör ve katliam eylemlerini daha da hızlandırdı. Hınçak ve Taşnak gibi Ermeni örgütleri faaliyetlerini genişleterek düzenli bir orduymuş gibi saldırılar düzenlemeye, köyler basmaya, toprak sahiplenmeye başladılar.

Ermeni Hınçak ve Taşnak örgütlerin düzenli ordu haline dönüşmesi ve Rusya'nın Şark vilayetlerine yönelik emellerini açıkça ifade etmesi, Osmanlı Devletini bölgede asayişin sağlanması ve Ermeni milislerin kontrol altına alınması için çözüm yolları üretmeye sevk etti. Bu esnada, 1877-78 Osmanlı-Rus savaşının yol açtığı otorite boşluğu sebebiyle zaman zaman kendi içlerinde çatışmaya giren, kimi zaman ise merkezi otoriteye kafa tutmaya çalışan Kürt aşiretler,[3] Ermeni terörünün panzehiri olarak görülmeye başlandı.

Doğudaki Kürt aşiretler Ermenilerin tersine Osmanlıya bağlılıkları ile tanınmaktaydılar.[4] Fransız ihtilalinin yaymış olduğu milliyetçilik akımından en az etkilenen kavimlerden biriydi Kürtler. Bu durum Osmanlı sarayında, Kürtleri, Ermenilere karşı kullanma düşüncesini geliştirdi..

---

* Milli Eğitim-Diyarbakır.

[1] Osmanlı Devleti'nin geleceğine dair bir takım düşünce akımları ortaya çıkmıştır. Bunların başında Osmanlı vatandaşlığına dayalı bir birliktelik sağlayan Osmanlıcılık, ümmetçi anlayıştan yola cıkarak Müslüman toplulukları bir çatı altında toplamayı hedefleyen İslamcılık, türk etnik kökenine dayalı, turan idealini gerçekleştirme amacı taşıyan Türkçülük akımları gelmekteydi.

[2] Ermenilere destek veren Rusya ve Ermenistan'ın yanında Berlin Kongresi'nde İngilizler de Ermeni meselesiyle ilgilenmişlerdir. Martin Van Bruinessen, *Ağa, Şeyh ve Devlet*, Çev: Remziye Arslan, Ankara ?, s. 228.

[3] M. Şerif Fırat, *Doğu İlleri ve Varto Tarihi*, Ankara 1981, s. 133.

[4] Kürtlerin Osmanlıya sadakatinden söz etmekle birlikte, Prof. Dr. Bayram Kodaman, Kürtler arasında itaatsizlik gösteren kişilerin de olduğunu, bunlardan 1878 yılında Hakkari ve dolaylarındaki aşiret reislerinden olan Şeyh Ubeydullah'ın II. Abdulhamid'i uğraştırdığından bahsetmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Bayram Kodaman, *Sultan II. Abdulhamid Devri Doğu Anadolu Politikası*, Ankara 1987,s. 28; Bruinessen, *age*, s. 228.

Middle Eastern Studies, vol: 9/2 (1973)
London, s. 139-155.
D. 475

13 ARALIK 1997

The Politics of Unity: Hamidian Policy in Eastern Anatolia

Stephen Duguid

The era of viewing the Hamidian period in Ottoman history as simply one of reaction has long passed. Writers such as Bernard Lewis, Roderic Davison, Niyazi Berkes, and Stanford Shaw, to name only a few, have demonstrated that most of the changes begun in the first three-quarters of the nineteenth century continued throughout the Hamidian period.[1] Indeed, it has been shown that the reforms, or western-oriented changes, were of such a nature that slowing their pace could be accomplished only with great difficulty and stopping them was virtually impossible.

Given the fact that substantive and far-reaching reforms and changes continued to take place throughout Abdulhamid's reign, we must nevertheless recognize that the Hamidian period was in many ways markedly different from the years immediately preceding it. On the one hand it was a logical culmination of seventy five years of change and on the other an apparent reaction against that change. Reform continued yet the régime was notorious for its virulent anti-westernism and despotic government. This paper is concerned with investigating a particular manifestation of the distinctiveness of the Hamidian period; the drive for Muslim unity. The subject will be approached through an examination of relations between the central government and the Asiatic provinces, specifically those in eastern Anatolia, from 1878 to 1908.

The Hamidian period has achieved the reputation of being the most despotic and centralized era in modern Ottoman history. That it was despotic and that centralization was a major goal cannot be debated, but upon investigation it becomes clear that centralization, like reform, was subordinate to unity and survival. The centralizing tendencies and the despotic nature of the government were in no way distinctive to the Hamidian régime, being either a continuation of previous policy or a logical development of earlier reforms and changes. What is distinctive to the Hamidian period as opposed to that of Selim III, Mahmud II, or the Tanzimat, is that these aspects of Ottoman government as well as the whole policy of reforms, were consistently subordinated to a higher felt need, that for unity among the Muslim population of the Empire. In terms of policies and priorities, 1878 represents a fundamental shift in the Ottoman self-view.[2]

It was impossible to reform the Empire along the lines established by the Tanzimat reformers, lines Abdulhamid accepted as valid or at least unavoidable, without a strong central authority. It was impossible to establish this authority in any degree of permanence without some co-operation from the provinces, particularly from the local notables. The latter, however, had never been included to any significant degree in the process of westernization experienced by the bureaucrats in Constantinople

II. ABDÜLHAMİD'İN DOĞU POLİTİKASI ve HAMİDİYE ALAYLARI

Cevdet ERGÜL
Kamu Yönetimi Uzmanı

Türkiye Diyanet Vakfı
İslâm Araştırmaları Merkezi
Kütüphanesi

Dem. No:	51427
Tas. No:	956.0743 ERG.i

İzmir - 1997

İstanbul'daki sanatkâr, işçi ve esnaf miktarı ihtiyaca göre ayarlanırdı. İstanbul, Galata, Üsküdar ve Boğaziçi iskelelerinde ne miktar kayıkçı, hamal ve hamamlarda ne kadar tellak, natır olması gerektiği sanatkâr, esnaf ve çırak bakımından şehrin ihtiyacına göre tesbit olunurdu.

İstanbul'da, her çeşit esnaf ve sanatkârın. Kethüda ve Yiğitbaşıları marifetiyle kefilleri tesbit edilerek isim ve eşkâlleri deftere yazılarak kendilerine İhtisâb Ağası tarafından çalışma izni verilirdi.

Bir kimsenin Istanbul.a gelmesi gerektiğinde mahallinden alacağı mürur (geçiş) tezkeresinde hangi sebepten dolayı Istanbul'a geldiği beyan olunurdu. Rumeli cihetinden gelenlerin geçiş tezkerelerini kontrol etmek için Küçükçekmece'de, Anadolu'dan gelenlerin ise Bostancıbaşı köprüsünde yeteri kadar vazifeli nefer ve İhtisâb Ağasının mutemet birer adamı bulunurdu. Şehre girebilmek için izin alanlar doğru Çardak İhtisâb Ağası konağına gelerek yanlarında bulunan tezkerelerini göstermek suretiyle geldikleri yere göre Anadolu veya Rumeli defterine kayıtları yapılırdı. İstanbul'a gelen bekârlar için İstanbul'da dört, Üsküdar, Galata ve Eyüb'de birer han tahsis olunarak gelenler bir işe girinceye kadar hemşehrilerinin kefaleti ve İhtisâb Ağasının kontrolü altında buralarda kalırlardı. Bu suretle şehrin her bakımdan düzenli olması sağlanarak içtimaî hayatın korunması mümkün olurdu.

C) ADLÎ YETKİ

Kadının emrinde olan İhtisâb Ağası, İhtisâb kanunnâmelerinin kendisine verdiği salâhiyet yanında geleneklere de dayanarak gerektiğinde bilhassa çarşı pazar kontrolü esnasında suçu sabit olan esnafı, yanında bulunan Kologlanı ve Kavaslar vasıtasıyla diğer esnafa da ibret olması için falakaya yatırmak suretiyle dövdürtürdü. Bu tarz cezanın tesirli olduğu kadar ânında uygulanmasında da, İhtisâb Ağasının adlî iktidârını arttıran bir hususiyet vardı. İhtisâb Ağası bunun dışında Kadının tasdiki ile narha uymayanlara, ihtikâr yapanlara, istifçilik suretiyle mal darlığı yaratanlara para, halka teşhir ve hapse atma cezası verebilirdi.

İhtisâb Ağasının böyle geniş salâhiyet ve hareket yetkisi karşısında esnafa ve halka karşı haksız muamele yaptığı takdirde kendisi hakkında şikâyet vârid olduğunda haksız muamelesi önlenirdi.

Dışarıdan İstanbul'a gelen rençber gemileri Galata limanında kalafata çekilirdi. Bu arada gemiciler İhtisâb Ağasının kendilerine haksız muâmelede bulunduğunu şikâyet ederek buna mâni olunmasını istemişlerdir. *«İstanbul'a gelen rençber gemilerini kalafata çekmek gerektiğinde zaman zaman bu işle vazifeli Muhtesibler tarafından gemicilere karşı haksız muâmelede bulunularak eskiden beri tatbik olunan nizamlara aykırı para alındığından gemiciler tarafından yapılan şikâyet göz önünde tutulmak suretiyle İhtisâb Ağasının gelen gemilerden yok yere para almaması ve gemici ve rençber tâifesine zulmedilmemesi kesin şekilde emredilmiştir.»*

İhtisâb ağalarının ilk oturdukları mahal Unkapanı'ndaki Çardak İskelesidir. Burası sonradan yandığından İhtisâb Ağalığının ihtiyacını karşılayacak daha geniş bir yer temini için Hassa Hasekilerinden Hacı Ârif Ağa'ya ait arsa kuru yemişçilerden satın alınarak Hasköy'deki İhtisâb Konağı inşâ ettirilmiştir. Bununla da yetinilmiyerek Çardak İskelesi yanında bulunan Elli Altıncı Yeniçeri Ortası'na ait kahve de İhtisâb Ağalığına tahsis kılındı. İhtisâb Konağı sonradan Eminönü'ne, 1854 yılında da Şehremaneti'nin kurulması üzerine bugün Şehremini denilen semte taşınmıştır.

İzah etmeye çalıştığımız İhtisâb Ağalığına, 1826'da Yeniçeriliğin II. Mahmut tarafından kaldırılmasından sonra yapılan yeniliklerle ve günün ihtiyaçları göz önünde tutulmak suretiyle Nezâret haline getirilerek yeni bir nizamnâme ile daha geniş salâhiyetler tanınmıştır. 1854 yılında bu nezâretin kaldırılması neticesinde bugünün modern belediye teşkilâtının ilk şekli olan Şehremâneti müessesesi meydana getirilmiştir.

Hayat Tarih Mecmuası, yıl: 12 / sayı: 7 1. Temmuz 1976 s. 47-50
0.1053
21 MAYIS 2001

HAMİDİYE ALAYLARI

Sultan II. Abdülhamid, Doğu'daki dağınık ve isyâna yatkın aşiretleri askerî disiplin altına almak, muhtemel Rus saldırısına karşı elde hazır kuvvet bulundurmak ve Doğu'nun medenî imkânlara kavuşmasını sağlamak gibi gerekçelerle «Hamidiye Alayları» teşkil etmişti. Başlattığı hareket çok müsbet neticeler verdi ve aşiretler, devlet menfaatine faydalı işler yapmayı başardılar.

Necati Gültepe

1891 YILINDA Padişah II. Abdülhamid (1876 - 1909) tarafından Doğu Anadolu vilâyetlerinde kurulan aşiret süvari alayları «Hamidiye Alayları» diye anılır. Bu arada Trablusgarb'da beş Hamidiye Alayı kurulmuş ise de biz burada büyük önemi olan Doğu vilâyetlerinde teşkil edilmiş Hamidiye Alayları üzerinde duracağız.

Osmanlılarda konar - göçer Türkmen boy ve oymaklarının, iç iskân nüfus siyaseti bakımından önemi çok büyüktür. Bilhassa konar - göçerlerin zabtü rabt altına alınması, devlet nizamına sokulması, zirâî ekonomiye dayanan Osmanlı Devleti için elbette ki çok önemli idi. Bunun için de konar - göçerlerin toprağa bağlı hale gelmeleri gerekiyordu.

Konar - göçerlerin iskân edilmeleri ve gayri nizami davranışlarını mümkün mertebe önleme meselesi Devleti kuruluşundan yıkılışına kadar zaman zaman uğraştırmıştır. Bizzat Osmanlı Devletinin menşei'nin de konar - göçer olduğunu bu arada zikredelim.

Yavuz Sultan Selim (1512 - 1520) devrinde, güney ve orta Anadolu bölgesinden, İran'a karşı Doğu Anadolu'ya yerleştirilen Türkmen boy ve oymakları, Osmanlı Devletinin son devrine kadar kısmen göçebe yaşayışlarını sürdürmüşlerdir.

Göçebe hayatının tabiî sonucu olarak, devlet nizamından bîhaber yaşantılarını devam ettirmeleri, çevrelerine, hattâ kendilerine çok zararlı oluyordu. Zaman zaman aralarında aşiret ve mezhep kavgaları eksik olmazdı. Çeşitli sebeplerle idari mekanizmanın zayıfladığı ve işlemediği zamanlar da, aşiretler devletin başına gaile olmuşlardır.

En son II. Abdülhamid döneminde, devletin her yönden zaafa uğraması ile Doğu Anadolu'da idarî düzen çözülmüş, aşiretler biri birine girmiş, talan, baskın gibi çeşitli kanunsuz hareketler çoğalmıştı. İnzibatî kuvvetlerle bu durumu önlemenin imkânsızlığı ortada idi. Binlerce ferdi olan konar-göçer gruplar ne iskâna tabi tutulabilmişler, ne de devletçe nüfus sayımı, askere alma, vergi mükellefiyeti gibi işler yerine getirilebilmiştir.

KURULUŞ GEREKÇESİ

Devrin özelliği, Doğu Anadolu'nun o zamanki etnik yapısı, ayrıca Rusya'nın doğu sınırları için gaileler arzetmesi sebebiyle burada birtakım idarî ve sosyal faaliyetlere girişmeyi gerektiriyordu. Büyük bir zekâ sahibi olan II. Abdülhamid Doğu'daki başıboş aşiretlerden milis kuvvetleri teşkil ederek hem aşiretler hem de devlet için şu faydaları sağlamayı düşünüyordu:

1 — Askerî disiplin içine alınan aşiretlerden Doğu Anadolu için kolluk kuvvetleri olarak faydalanmak.

MADDE TAYINLANDIKTAN SONRA GELEN DÖKÜMAN
19 ŞUBAT 1993

4. Yanık-Balabanlı köyü[55]. Edirne Vilâyeti'nin Karinâbâd[56] kazasına bağlı 1873 tarihlerinde kurulmuş bir köy olan Yanık-Balabanlı da 56 hânelik bir göçmen köyü idi. İçerisinde, 10,96x10,96 m. alanında kare şeklinde bir camiyi ve onun ön tarafında, solda 3,425x3 425 m. alanında yine kare şeklinde bir okulu ihtiva eden bina muhtemelen ahşap olup, üstü kiremit örtülü idi.

5. Gökçe-dere köyü[57]. Cisr-i Mustafapaşa[58] kazasının 1873 tarihlerinde kurulmuş 63 hâne ve 119 nüfuslu bir göçmen köyü idi. Köyün taştan, üstü kiremit örtülü camii 6,85x8,22 m. lik bir alanı kaplıyordu.

Planların incelenmesinden de görüleceği gibi, Arap-Hoca köyü camiine ve okuluna ait plan (no. 5) geleneksel osmanlı, minyatür üslûbundaki resim anlayışına en uygun olanıdır. Yapının anahatları mimarî plana uygun olarak, fakat ayrıntıları resim anlayışına bağlı çizilmiştir. Arap-Hoca köyü camiinin minaresi bile resim şeklinde yapılmıştır.

Gökçe-dere ve Kaba-ağaç köylerindeki yapıların planları çağdaş mimarî anlayışa en uygun çizimlerdir (no. 2 ve 1). Terzili ve Yanık-Balabanlı köylerindeki yapıların planları ise ilk iki kategori arasında yer almaktadır (no. 3 ve 4).

Kaba-ağaç, Terzili ve Yanık-Balabanlı köylerindeki binalar, yapı düzeyi bakımından hemen hemen aynıdırlar. Her üçünde de bir giriş, girişin solunda bir okul, sağında ise bir sofa (sundurma) bulunmaktadır[59].

Keşif sırasında yapılan bu planlar, sonradan ne dereceye kadar uygulanabilmiştir, bu köylerdeki mevcut yapılar bu planlara uygun mudur, planlar hiç mi uygulanamamıştır, sonradan kısmen mi değiştirilmişlerdir, bu soruların cevaplarını vermek mümkün değildir. Bununla beraber, geçen yüzyılda osmanlı yapı çabalarında planlı bir dönemin örneklerini arşivlerimizde bulabilmek, bunlardan bir kaçını sunmak sanırız, Türk Sanat ve Mimarî Tarihi çalışmalarına yeni ufuklar açabilecek niteliktedir.

55 BA, İrade, D-46874, ek 7. Plan no. 4.

56 Karinâbâd da bugünkü Karnobat'tır, bk. Hans-Jürgen Kornrumpf, *aynı eser*, s. 399'da İndeks.

57 BA, İrade, D-46874, ek 6. Plan no. 2.

58 Bugünkü Svilengrad, bk. H.-J. Kornrumpf, *aynı eser*, s. 392'de İndeks.

59 Planlar hakkında aydınlatıcı görüşlerini esirgemeyen kıymetli Sanat Tarihçisi Dr. Ara Altun'a en içten teşekkürlerimizi sunmak, bizim için zevktir.

Tarih Dergisi, c. 32, 1979 İstanbul, s. 427-480

Dergi / Kitap
Kütüphanede Mevcuttur

HAMİDİYE HAFİF SÜVARİ ALAYLARI

(II. Abdülhamid ve Doğu-Anadolu Aşiretleri)

Bayram Kodaman

Bilindiği gibi, son yıllarda yerli ve yabancı tarih araştırmacıları II. Abdülhamid devriyle (1876-1909) fazla ilgilenmektedirler. Bu ilginin sebebi, hiç şüphesiz, II. Abdülhamid zamanına ait ilmî araştırmaların yetersiz oluşu ve o devrin her yönüyle tam olarak bilinmeyişidir. Mevcud bilgilerimiz ise, genellikle siyasî kanaatlere göre yazılmış ve o devrin belirli yönlerini ele alan kitap, makale ve gazetelerin ürünüdür. Bu tür kitap veya makalelerin çoğu, tek taraflı olarak, o devri ya yermek ya da övmek için yazılmıştır denilebilir. Bu bakımdan son yıllarda, arşiv belgelerine ve kaynak eserlere dayanılmış ilmî araştırmaların önemi artmıştır. Bütün bunların sonucu olarak da, II. Abdülhamid devrine bakış açıları ve tarzları değişmiştir. Artık, 33 yıllık bu devreyi sadece «*istibdat*» veya «yenileşmeye tepki» (reaksiyon) veya «islâmın dirilişi» devri olarak görme ve bunlara göre değerlendirme zamanının geçtiği kabul edilmektedir.

Yukarıda belirttiğimiz düşünceden hareketle II. Abdülhamid tarafından 1891'de kurulan ve Doğu Anadolu'nun sosyal, siyasî ve iktisadî hayatına yeni bir çehre kazandıran Hamidiye Alayları'nı arşiv belgelerine dayanarak incelemeyi, böylece az bilinen, fakat üzerinde pek durulmayan bir konuyu açıklığa kavuşturmakta yarar görmekteyiz. Bu vesile ile de 1876-1908 tarihleri arasındaki devrenin genel karakterini mümkün olduğu kadar kısa ve kalın çizgilerle vermeyi konunun daha iyi anlaşılır hale gelmesi yönünden faydalı bulduk. Zira Hamidiye Alaylarının teşkilini, bir noktada meselenin açık-